

Aforizmák

A legtöbb, amire a hazugság képes — az, hogy szentté váljék.

(Középkori hazugság)

Egyesek számára azért világos minden, mert semmit sem értenek meg.

(Camille Cudet, francia satirikus)

Ha valakiben lángelme szunnyad, legalább az éjszakai szálláshelyet fizettesse meg vele.

(A Liechtensteinben kiadott A meggazdagodás száz módszere című brosúrából.)

Célszerű-e véleményt cserélni, ha valamennyi vélemény egyforma?

(A legtöbb vita döntő érve.)

Ellenőrizték, vajon helyes célt választottak-e, ha már ezt a célt kell követnetek.

(A Hogyan válasszunk megfelelő célt? című francia könyvből.)

Mi vonzó számunkra a hízélgésben? Természetesen az igazság.

(Néro császárnak tulajdonított mondás.)

A gyűrűsek között milyen kevés a valóban szárnyaló!

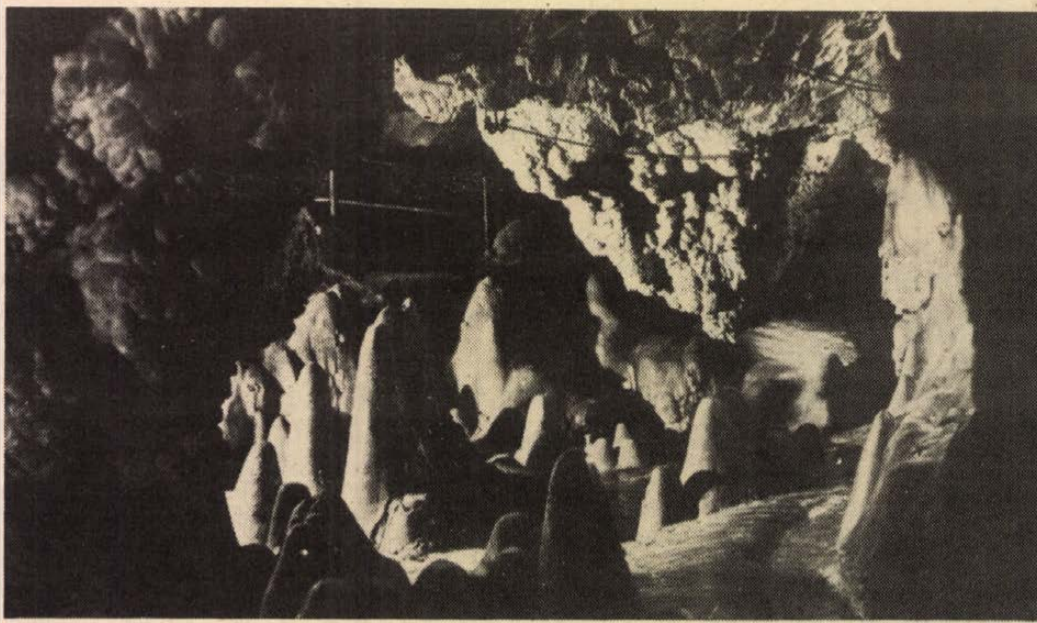
(Szkíta ornitológusok megfigyelése.)

A vasszabályok között arany kivételek is akadnak.

(A kivételek első szabálya.)

A vizsály mily sok almájáról derült ki később, hogy férges!

(Angol kertészek közmondása.)

A monsummanói La Grotta Giusti

Gyógyító barlangok

Az országjáró turisták bántára mind kevesebbet halani a tapolcai tavasbarlangról, amelyben egykor hangulatos csónaktúrák résztvevőiként gyönyörködhetünk a föld alatti kövilágban. (Amint az köztudomású, sajnos, a közeli bauxitbánya mélyülése miatt egyszerűen kiszáradt onnan a víz.) Azok viszont, akik légzőszervi betegségekben szenvednek, annál többet emlégetik Tapolcát, ahol a tavasbarlangtól néhány száz méternyire egy másik föld alatti üreg is tátong, s ebben tartózkodva szinte egyszerűen elmúlnak az asztmás rohamok és megszűnik a számarköhögés. A gyógyulás oka tulajdonképpen nagyon egyszerű: abban a kórház alatti barlangcsoporsorozatban rendkívül tiszta a levegő, a relatív páratartalom igen magas, s hiányzik onnan mindaz a szennyy, amely piszkítja, pusztítja a földfelszíni világot.

Hogy magát a kiszáradt tavasbarlangot is átalakítják-e ilyen kúrállóhelyé, nem tudni — ezt a funkcióváltást egyébként legkiválóbb hazai barlangszakértőnk, dr. Kessler Hubert is javasolta —, az viszont tény, hogy nemcsak gyönyörködtetni, kalandra csábítani tudnak az efféle üregek, hanem többé-kevésbé ki is úzik a kórt az emberi szervezetből.

Eleink nyilván már régóta tapasztalhatták, hogy bizonyos

barlangokba bújva szinte megfiatalodnak,

légzésük könnyebbé válik, nehezen mozgó tagjaik ismét úgy forognak, mint amikor még kamaszként futkároztak. Arra viszont, hogy voltaképpen mi okozza ezt az általános megkönnyebbülést, ismereteink szerint csak a múlt század második felében kezdtek keresni a tudományos választ. Mégpedig az itáliai Monsummanóban, ahol ma Európa legismertebb és legnépszerűbb klimatikus gyógyhelyeként fo-

gadja ezerszám érkező vendégeit a La Grotta Giusti nevű barlang.

Nos, ezt a hegymélyi birodalmat — amely egyébként Firenzétől nem messze tántong —, 1848-ban kőfejtés során fedezték fel. Akik elsőként tették be oda a lábukat, azok egyrészt a gyönyörűnél gyönyörűbb cseppkövek láttán álmélkodtak, másrészt meg azt tapasztalták, hogy a benti hőmérséklet igen magas: majdnem 40 fok a Celsius-skálán. És nem sok időnek kellett eltelnie ahhoz sem, hogy kiderüljön: a La Grotta Giustiban elhagyja a testet a csúz, kiszökik belőle a podagra — egyezőval tökéletesen tekerednek, csavarodnak az ízületek.

... az illem kedvéért egy asszonyinget"

Mondani sem kell, hogy a „monsummanói csodá”-nak hamarosan híre ment, és nem kisebb világhírességek zárandokoltak el oda, mint az olaszok legendás szabadsághőse, Garibaldi, a muzsikuszfejedeleme Verdi, s nem sokkal utánuk a mi Kossuth Lajosunk, aki turini, azaz-hogy torinói remetéséből rándult át orvosi tanácsra megizelni a páradús levegőt.

De adjuk is át a szót neki, és idézzük egy 1871-ben Mednyásky Sándorhoz írott levelét, amelyben egybeközött így festi le a neki oly kedvessé lett helyet. „Felölt az ember az illem kedvéért egy hosszú asszonyinget, papucsot húz a lábára, és bemegy a stearin-gyertyákkal kivilágított barlangba... mulatja magát a szebbnél-szebb stalactitok és stalagmitok bámulásával, s mintegy tízpercnyi ülés után elkezd az ember izzadni.” „Fogalmam sem volt ily tenger izzadás lehetőségéről, de teljességgel nem kellemetlen, mert nincs hősséggel, vértódulással összekötve... az ember igen jól érzi magát.” „... abban a szép Grottában az én csúszom tökéletesen el lett seperve...”

És Kossuth nem lett volna Kossuth, ha a gyógyhatás okát is el nem kezdi keresni: „... forduljanak a physicához...” — javasolta, mert ott „... vulcanicus erők vannak még aktivitásban...”

A monsummanói barlang titka

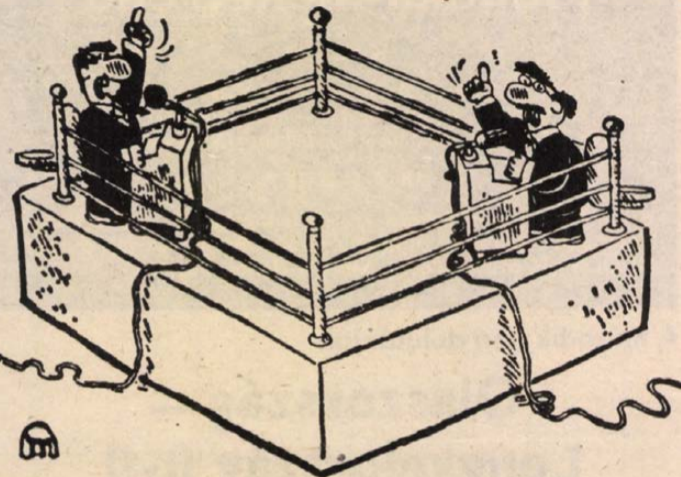
A szakemberek valóban a fizika eszközeivel derítették ki aztán, hogy a monsummanói barlang azért könnyíti meg mind a mozgást, mind a légzést, mert igen magas ott a relatív páratartalom, nagy a levegő radontartalma, erős a negatív ionizáció — mindez pedig számos testi kúra hat áldásosan.

Am aki Európa közelebbi tájain akar gyógyüregre bukkanni, az viszonylag nem távol, az erdélyi Torján is megtapasztalhatja, miképpen élénkítenek bizonyos gázok és gőzök. Az említett hely már a XVIII. század végén a köszvényesek, fejfájások, sőt a szembetegségek „székelyföldi Mekkája” volt, mégpedig azért, mert — egy 1839-es bécsi lexikonszócikk szerint — ott a szénsavval kevert kénhidrogén a barlang falait szublimált kénnel borítja, és a gőzfürdőben a „kórosok” meggyógyulnak.

Ismereteink szerint a torjai bűdösbarlang maig nem vált hivatalos gyógyító központtá, míg a szintén erdélyi Parajdon, a helybeli sóbánya majd 200 méteres mélységében több mint két évtizede igen jó eredményt kezelik a légzőszervi betegeket.

Van tehát bőven példa arra, hogy sok-sok rászoruló javára lehet hasznosítani az a „semmit”, amely bizonyos föld alatti üregeket kitölt, és amelynek tanulmányozását immár jó ideje egy külön szerv, a Nemzetközi Barlangterápiai Bizottság végzi. E bizottság egyébként a tapolcai kúrák sikerére is felfigyelt, s ennek igazán örülhetünk.

A. L.

Kép szöveg nélkül

Csak Hi-Fi-megszállottaknak!

Az ideai párizsi videoakusztikai szalon, amelyre öt kontinens újdonságai vonultak fel, erős kétkedést keltett aban, hogy lehet-e még újabb készülékekkel gazdagítani a kép és a hang barátainak elektromos kellékárát. A sztereo Hi-Fi-jornyok minden változásban és minden összetételben kaphatók évek óta a piacokon. Nem annyira a hangminőség, mint a készülékek terjedelme változott, a miniatürizálás hozott újdonságot. Fejlesztették a video-eszközök is, a tv-készülékek kapcsolható videokazetta-aszaltok, és a képernyőn vagy független ekránon lejátszható elektromos játékok, s a tv-vel összeköthető adatbankok, számítógépek és grafikai készülékek.

A japánok most is kitaláltak valami újdonságot: olyan erősítő készüléket, amelybe be lehet kapcsolni a magnetofont, a video-kazettát, a televíziót — és mindezt egyszerűen. Így módon a legelképezhetőbb keverések lehetségesek, a képsorhoz magnószöveget lehet illeszteni, a zenét képpel illusztrálni, a video-kazettát szinkronhanggal ellátni, a tv-képeket videokazettaképekkel montírozni. Lehet tehát kép-kép, kép-hang, hang-kép keverés anélkül, hogy a kábelcsatlakozásokon változtatni kellene, lehet kópiát készíteni képkazettáról, filmről, dokumentumról. Meg lehet csinálni a kópiát video-lemezről kazettára, vagy megfordítva, képkazettáról videokazettára.

Az újdonságnak van ezenkívül más előnye is. Finomítani tudja a zenei felvételre eddig képtelen televízióhangot egy zajcsökkentő reduktor és egy sztereo-stimulátor segítségével. Sőt javítani tudja a kép-kópia minőségét még abban az esetben is, ha a használt anyag fakó, megvilágításszegény vagy

régi. Szóval egy szakértő (és nem lapos pénztárcájú) Hi-Fi-megszállott kezében házi csodákat tud művelni. E csodadobozt a Keenwood-cég gyártja KVA-502 néven.

Hasonló készüléket mutatott be a Sony is, a digitális rendszerű jelkódolót, amely numerikus rendszerrel rögzíti a hangot a kazettára. A Sony PCM F-1 (Pulse Code Modulation) rendkívül igényes zenei anyagot tud felvenni video-kazettára, ha lemezjátszóhoz csatlakoztatják, vagy másik magnetofon szalagjára, ha másolni akarják. Alkalmos közvetlen mikrofonfelvételle is, hiszen amit hall, abból mindjárt digitális jeleket alakít. Emellett előnye az is, hogy olcsó szalagon igényes felvételeket lehet készíteni vele. Kapcsolható hálózatra vagy működtethető autóakkumulátorról, újratölthető szárazelemről. Mindenesetre a digitális rögzítési technikának a nem professzionista készülékekre való tömeges alkalmazása lassan elmossa a különbséget a hivatásos hang- vagy képtechnikusok és az amatőrök munkája között.

A Thomson-cég a televízióval újított. Évek óta ugyanis a gyárak a képminőség tökéletesítésére törekedtek, és közben elhanyagolták a hangot. Thomson már tavaly bemutatott nagy hanghűségű tv-készülékeket. Az idén azonban Thomson mellett a gondolatot továbbvitte a Sony — és a Philips-cég is, s készülékeiket mindenféle más hang- és képfelvető és -lejátszó, vagy számítógépes memóriacsatlakozásokhoz alkalmassá tették.

Igaz, mindezek ára borsos. Olyan borsos, hogy leírni is alig érdemes (10 ezer frank). De a tömegtermelés törvénye várhatóan két-három év múlva megtöri az exkluzív kereteket.

R. Sz. I.

Jön a műnagymama!

A Klappmeyer Áruházban nemrég bemutatták az automata nagymamát. Ez egy életnagyságú számítógép, amely természetesen lágy műanyagbőr mögé rejti a gép lelki életét. Jóságot sugárzó arcának mimikáját többféle módon lehet beállítani — ez a boldogan ég felé tekintőtől egészen a segítőkész arckifejezésig terjed.

A műanyag nagymama botra támaszkodva, nehezen jár, és tud kávézt inni. Edényt mosogat minden mennyiségben, elmeséli életét, s a kikapcsolóbillentyűvel bármikor elhallgathatató.

Az automata nagymama elsősorban a gyermekek számára nagy öröm. Kissé recsegő hangon ugyan, de altatódalát énekel nekik, amikor a szülők társaságbeli kötelességeiknek tesznek eleget. 15 különböző gombbal tizenöt különböző német népmese elmondására állítható be a műnagymama. Kezelés közben öreg ajka mesterségesen megnevededik.

A nagymama a kutyát is elviszi sétálni, és előre küldi, ha a család nem tudja, ki csengetett odakint. Ha netán betörök, akkor csipőből molyirtószert-nagyságú könnycsapóval teli golyókat zúdít rájuk.

Bár az automata nagymama eddig kínált prototípusa annyiba kerül, mint egy autó, nagyobb darabszám gyártása esetén mégis olyan árcsökkenés lehetőségében reménykednek, hogy a széles vásárlórétegek érdeklődését felkelti. Gyártói abban reménykednek, hogy idővel nem lesz már háztartás műnagymama nélkül.

Az igazi nagymamák pedig, mint ez már ma is előfordul, elkeseredetten üldögélnék majd a virágos ablakuk mögött, és azon búslakodnak, hogy senki sem veszi hasznukat.

(Süddeutsche Zeitung)

Heti humorét elején

— És ez itt kedves látogatónk, Minerva szobra.
— És az mögötte a férje?
— Nem... nem volt férjezett. Ő a bölcsesség istenője volt!

— Megkérdezhetném a művésznőtől, hány éves?
— Ugyan, kedves uram! Hogy is tudnék önnek felvilágosítást adni a koromról, amikor az percről percére változik!

— Ha nem tévedek, uraságod egyike éttermünk leghívebb és legrégebb vendégeinek!
— Valószínűleg. Például még jól emlékszem azokra az időkre, amikor az ábraszok még tiszták voltak!

— Téged itt nem engedhetlek be, fiam — mondta Szent Péter egy orvos felkérte a mennyország kapujában —, át kell menned ahhoz a kapuhoz, ahol ez van kiírva: „Belépés csak szállítóknak!”

— ... Drága barátunk örökre elhagyott bennünket, és ittmaradt utána egyedül fiatal, huszonöt éves özvegye...
— Huszonöt — szakítja félbe a szónokot a könnyekben úszó özvegy.

Tanuljunk tanulni

A Max Planck Intézet kutatása

Bár különösen az öregebb emberek szenvednek emlékezetkihagyásban, ez sok esetben a fiatalabbakat sem kíméli meg. Míg az idős korban elsősorban valószínűleg az agy funkciózavarain alapul, a 40–70 éveseknél a tanulási és emlékezési nehézségek megfelelő gyakorlás révén gyakran kiküszöbölhetőek. Ez az egyike az első eredményeknek, amelyeket F. B. Weinert professzor, az újonnan alapított müncheni Max Planck Pszichológiai Intézet munkatársa, az emlékezetkutatás során elért. A kutatási terv révén azt akarják megvizsgálni, hogy az emberek mit tudnak saját emlékezőképességükről, miként használják ezt a különböző tanulási helyzetekben és a rendelkezésre álló szaktudás milyen befolyással van a tanulási magatartásra.

Fiatalabb emberek a legtöbbször olyan helyzetben vannak — az iskolában, ipari tanulóként, a főiskolán vagy az egyetemen —, amely sokféle tanulási követelményt támaszt. Emellett nyilvánvalóan tapasztalatokat gyűjtöttek bizonyos tanulási stratégiákról, és ezek elősegítik a memória jobb teljesítményét. Különböző kultúrák köréből származó gyermekek és fiatalok összehasonlítása során az derült ki, hogy ez a képesség elsősorban az iskolához hasonló körülmények között szerzhető meg. Az elsajátított tanulási stratégiák később újra eltűnhetnek.

Sok felnőtt számára talán hiányzik az alkalom, hogy tapasztalatokat gyűjtsön különböző tanulási helyzetekben, más embereket megfigyeljen hasonló feladatok közben, és memóriájuk teljesítményét összehasonlítsa saját emlékezőképességével. A felnőttek gyakran szűk, merev életkörülmények között dolgoznak, s az túlságosan kevés, vagy csak egyoldalú követelményt támaszt az emlékezőtehetséggel szemben. De meg kell vizsgálni, vajon a tanulási motivációját egyes esetekben nem lehet-e céltudatosan megjavítani, és hogy mennyire lehet az emlékezőtehetséget gyakorlatok útján edzeni.